

6042

Անգլերէն գիրք 5

891.99

U-59

Կենտրոն

1897

638 *Երկ 1813*

ԱՆՁՐԵԻՈՏ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

ԶԱԻԷՇՏ

ՄԷԿ ՀԱՆԴԵՍՈՎ

2011

800
188-4

ժյ. - 15 ամեր

ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ

1897

2003

891.99
4-59

15

2137

ՄԸ

1

ԱՆՁՐԵԻՈՏ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

1753

891.99

Ա - 59

ԱՆՁՐԵՒՈՏ ԳԻՇԵՐ ԱԸ

800

1897

ԶԱԽԵՇՏ

ՄԷԿ ՀԱՆԴԵՍՈՎ

1001
349

ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ

1897

ԱՆՁՐԵՒՈՏ ԳԻՇԵՐ ՄԸ

ԶԱՒԵՇՏ ՄԷԿ ՀԱՆԴԷՍՈՎ

Անձինք — Մեղգուն, Յակոբոս

ՄԷԿ ՀԱՆԴԷՍ

Սենեակ վայելուչ: — Ձախակողմը, խորը, դուռ՝ որ մտնալու կը ծառայէ: — Մէկ կողմէն, նոյնպէս ձախակողմը, պատուհան մը: — Աջակողմը, խորը, անկողին մը, ստուղիկ, աթոռներ, և այլն:

ՏԵՍԻԼ ԱՌԱՋԻՆ

Մեղգուն որ կը քնանայ անկողինին մէջ: Պիտի լսէ սաստիկ անձրևներ: Կարձ դարաշէ մը ետքը, պիտի լսէ ձաւրոռն դրան զարնոշիլը:

ՄԵԼ. (աբնշարով) Ո՞վ պիտի ըլլայ արդեօք այս ժամուս դուռը զարնողը: Տես՝ թէ ինչ պէս ալ կ'անձրևէ . . . Ո՞վ որ ալ ըլլաս՝

եթէ գործ չունիս ուղածիդ չափ զարկ, ապա-
հով կեցիր որ ես ելլալիք չունիմ: Ես մեկուն
չեմ սպասեր. մինակ եմ, և աշխարհքիս մէջ
ինծմէ աւելի երջանիկ կեանք անցընող չկայ
. . . (Էլ չարնէն) Տո՛ւր թէ կու տաս . . .
Եթէ, իրաւ, չթողու որ այս գիշեր քնանամ,
չատ ախորժելի բան մը չէ: Երբոր ես գոնէ
իմ տասնըհինգ ժամս չի քնանամ, բոլոր
գիշերը գէշ կ'անցընեմ: (Էլ չարնէն) Եւ դա-
գրելիք ալ չունի, Տէր Աստուած: Կարծեմ
որ վերջապէս հարկ պիտի ըլլայ ելլալ, մեծ
գուռը բանալ անոր. . . (Կ'ելլայ) անողնէն վրայ
նստելու, և ցորդ գնալով, Էլ դառնայ նորէն պա-
հելու) Պժժո՛ռ. ինչ ցուրտ է: Եթէ ելլամ,
ապահովապէս կուրծքի ցաւէ մը պիտի բռ-
նուիմ: (Էլ չարնէն նորէն. Մեկէն ուշով մը Էլ
պառայ) Ո՞վ է:

Յակ. (ներսէն) Բարեկամներ: Բայց, վասն
զի անձրեւ կու գայ:

Մել. Կարծես թէ խոտըջուրցի Կիրակո-
սիկին ձայնն է, հոս մօտը եղած հացեփեցին:
Անշուշտ մեծ դրան բանալին կորսնցուցած
պիտի ըլլայ: Թող ուրիշ մը չինել տայ, այն-
չափ հարուստ է: Այսօրուան օրս արդէն բո-
լոր հացեփեցները կալուածատէր են: Ի՛նչ
պէս ալ չըլլան: (Էլ չարնէն դէմ. Մեկէն ուշով
մը Էլ պառայ) Ո՞վ ես դու, Կիրակոսի՞կը:

Յակ. (ներսէն վերը) Այո՛. բայց շուտ ըրէ:
Մել. Էհ, միջին ճամբայ չկայ, պէտք է
ելլալ: Անիծած ըլլայ իմ այս բնութիւնս,
որ ամէն շառաչին կ'արթննամ: (ուշով) Կու

գամ, կու գամ: (Կ'ելլայ) Լուցկիները ո՛ւր
պիտի ըլլան արդեօք: Ա՛հ, հրագին մօտը:
(Էլ վաւէ մօ՛մ մը Էլ Կ'երևայ պառահանը) Իրաւ
Կիրակոսի՞կն ես դու:

Յակ. (ներսէն վերը) Այո՛:

Մել. Անշուշտ ինքը պիտի ըլլայ. արդէն
ուրիշ ո՞վ կրնայ ըլլալ: Այնչափ ալ մութ է
փողոցը, որ բան մը չի զանազանուիր: Պժժո՛ռ,
ինչ ցուրտ է: Անտարակոյս պիտի հիւան-
դանամ: (Կ'ելլայ խորը եղած դռնէն: Տեսարանը
Էլ մայ մօ-ն: Կարճ դարձաւ մը ետքը, Էլ մօնէն
Մեկէն և Յակոբոս)

ՏԵՍԻԼ ԵՐԿՐՈՐԴ

Մելգոն և Յակոբոս

Մել. Պարոն, ես զքեզ չեմ ճանչնար:

Յակ. Հոգ չէ: Ազնուական մարդ մըն եմ,
զիտես:

Մել. Բայց զիս ինչո՞ւ խորեցիր: Հարցու-
ցի քեզի՝ թէ Կիրակոսի՞կն ես, և ինծի պա-
տասխան տուիր այո՛: Այս ըրածդ աղէկ բան
չէ:

Յակ. Ներէ, ես Յակոբոսիկ իմացայ, ո-
րովհետեւ ես Յակոբոս կը կոչուիմ:

Մել. Բայց, տարբերութիւն կայ:

Յակ. Բնաւ տարբերութիւն չկայ. երկուքն
ալ է՛կ կը վերջանան, ուստի հոմանիշ են:

ՄԵԼ. Գոեհիկն ալ էլ կը վերջանայ . . .
Բայց, վերջապէս, ինծմէ ինչ կ'ուզես, այս
ժամուս:

Յակ. Ե՛ս. բան մըն ալ չեմ ուզեր:

ՄԵԼ. Ո՛հ. է ինչո՞ւ զիս արթնցուցիր, քունս
վեր վար ըրիր: Ինչո՞ւ զիս ստիպեցիր որ դու-
ռը բանամ քեզի: Մէկ խօսքով, հոս ինչո՞ւ
մտար:

Յակ. Ո՛հ, այս աղւոր է. վասն զի անձ
րև կու գար:

ՄԵԼ. Իմ ի՞նչ վրաս պէտք է թէ անձրև
կու գայ:

Յակ. Կ'ուզէիր որ թրջուիմ: Նայէ մէյմը,
նայէ . . . (Էջ հանէ Բեկիոյը, Էջ ցնցէ շշշ Դէտ
է Մեկոնը և նորէն վրան կ'աւանդու):

ՄԵԼ. Ի՞նչ կ'ընես. զիս բոլոր կը թրջես.
Կեցիր, է՛հ: Խե՞նթ ես:

Յակ. Կը զգաս է՛հ, ինչպէս թրջուեր եմ
. . . քու պատճառաւ:

ՄԵԼ. Ի՞մ պատճառաւ:

Յակ. Յայտնի է, փողոցին մէջ զիս ժամ
մը սպասեցուցիր: Պէտք էիր գալ շուտ մը
բանալ ինծի:

ՄԵԼ. Ես քու ծառայդ եմ ինչ եմ:

Յակ. Բայց գթութիւնը . . . Դու գութ
չունիս: Թողուլ մարդ մը ճամբուն մէջտեղ,
տեղատարափ անձրևի մը տակ, աննկարա-
զրելի, անբացատրելի բարբարոսութիւն մըն
է:

ՄԵԼ. Բայց դու տուն չունի՞ս:

Յակ. Տարակոյս չկայ թէ ունիմ, և եթէ

կ'ուզես գիտնալ, վարձքն ալ շատ սուղ կը
վճարեմ. վասն զի, երեւակայէ մէյմը, ամէն
մէկ սենեկին հաւար կը վճարեմ վաթսուը-
հինգ դահեկան:

ՄԵԼ. Ուրեմն ինչու . . .

Յակ. Չե՛մ երթար իմ տունս, կ'ուզես
ըսել:

ՄԵԼ. Ճիշդ:

Յակ. Իմ փափագս ալ այն է. այս օգովս
սակայն . . .

ՄԵԼ. Աղւոր օգով ամէն մարդ ալ կրնայ
քալել . . . (Եւրիէն) (Եթէ վախ չունենայի,
կը հասկցնէի քեզի):

Յակ. Դու իրաւունք ունիս, իմ սիրելի
. . . Անունդ ի՞նչ է:

ՄԵԼ. Մելգոն:

Յակ. Իմ սիրելի Մելգոնիկս. սակայն եթէ
ես քիչ մը խոնաւութիւն առնում, երկրորդ
օրը բանս բուսած է, հիւանդ կ'ըլլամ:

ՄԵԼ. Իսկ հիմա՞յ . . .

Յակ. Հիմա կ'իմ գաղափարս է այս գիշեր
հոս անցընել, իմ Մելգոնիկիս հետ:

ՄԵԼ. Բայց դու յիմար ես:

Յակ. Մանաւանդ թէ շատ խելացի կը
խօսիմ:

ՄԵԼ. Կինդ տագնապի մէջ պիտի ըլլայ:

Յակ. Ամուրի եմ:

ՄԵԼ. Քու տղաքներդ:

Յակ. Բնաւ ունեցած չեմ:

ՄԵԼ. Վերջապէս, ես պիտի քնանամ:

Յակ. Քնացիր մի՛ նայիր, ես այս գիշեր
այս աթոռիս վրայ կ'անցընեմ:

ՄԵԼ. Բայց, ի՞նչ կ'ըսես դու:

Յակ. Եւ կը խոստանամ որ զքեզ չեմ խռովեր:

ՄԵԼ. Ո՛հ, մէյմը նայէ թէ զխուս ի՞նչ պիտի գայ եղեր: Պարոն Գրաբոսիկս . . .

Յակ. Յակոբոսիկ, Յակոբոսիկ:

ՄԵԼ. Նոյն բանն է:

Յակ. Չէ:

ՄԵԼ. Թո՛ղ ուզածդ ըլլայ: Իմ Յակոբոսիկս, աթոռի մը վրայ քնանալու բա՞ն է: Ոսկորներդ կը կոտրես, և այն ատեն . . .

Յակ. Վարժուած եմ: Երեակայէ որ երբոր ինծի իյնար դրան ծառայութիւնը . . .

ՄԵԼ. Վերջապէս, պիտի երթան թէ չէ:

Յակ. Ընդհակառակն կ'առնում կը նստիմ (եւ նստի):

ՄԵԼ. Հա՛րկ է կրկնեմ քեզի որ ես կ'ուզեմ քնանալ իմ տասնընչինգ ժամս:

Յակ. Տասնընչինգ ժամ: Անոյնքեր ըլլայ:

ՄԵԼ. Յայտնի է:

Յակ. Եթէ կ'ուզես՝ երեսուն ալ քնացիր: Գնա, գնա, անկողին, ես քեզի պզտիկ նեղութիւն մին ալ չեմ տար: Վաղը, լուսնալուն պէս, կ'երթամ կամացուկ մը, առանց ձանձուռն մը հանելու:

ՄԵԼ. Եթէ դու հոս ըլլաս, ես պիտի չի կարենամ քնանալու:

Յակ. Համարէ թէ հոս չըլլամ:

ՄԵԼ. Բայց սակայն . . . (Ինչի՞նչ) (Կրո՛ղը տանի այս իմ վախս):

Յակ. Զգեստներդ հանէ, հանէ, առանց

քաղաքավարութեան. համարէ թէ քու տանդ մէջ ըլլաս . . .

ՄԵԼ. (Մէյմը նայէ, իրեն տունն ալ ելաւ):

Յակ. Շուտ, շուտ, անկողին, անկողին:

ՄԵԼ. (Հիմա ինքը կը հրամայէ: Եւ սակայն պէտք է հնազանդիլ իրեն . . . Սնկարելի է որ կարենայ մէկը երեակայել գըլխուս եկածը): Ուրեմն . . .

Յակ. Գիշեր բարի: Բարի հանգիստ:

ՄԵԼ. Քեզ լոյս բարի: Շատ գիտար պիտի ըլլայ որ ես կարենամ քնանալ: (Էւ մոռնէ անկողին):

Յակ. Ես այս աթոռիս վրայ հանգիստ կերպով կը կենամ: Գլուխս կը կրթնցընեմ ստոյգիկին, և համով համով կը քնանամ . . . Կերակուրս մոռնալու վրայ էի: Աղէկ ըրի որ գնեցի. հոս գրպանս է: Լաւ կ'ըլլայ որ շուտ մը ուտեմ զայն . . . Ո՛հ, աղէկ միտքս եկաւ: Պարոն Մելգոն, պարոն Մելգոն:

ՄԵԼ. Նայէ, սկսար արդէն գիտ անհանգիստ ընել: Քնանալու վրայ էի:

Յակ. Ներէ: Որովհետեւ վաղը, արեւը ծագելուն պէս, լռիկ ֆիլիկ պիտի երթամ, կ'ուզէի հիմակուրնէ շնորհակալ ըլլալ քեզի ինծի տուած ասպնջականութեանդ համար:

ՄԵԼ. Պէտք չկայ:

Յակ. Ուրեմն շատ շատ շնորհակալութիւն:

ՄԵԼ. Ծառայ եմ:

Յակ. Գիշեր բարի:

ՄԵԼ. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Այսպէս անկրթութեան զործ մը ըրած չեմ ըլլար: Ի՛նչպէս ծանր է այս թիկնոցս: Զուրով բոլորովին խիսում դարձած է . . . Լաւագոյն կ'ըլլայ որ տարածեմ զայն: (Կը դարձնէ անկողինին շրայ):

Մել. Ի՞նչ կ'ընես:

Յակ. Կը տարածեմ այս թիկնոցս, որ թրջած է բոլորովին: Դու պառկէ, քնացիր:

Մել. Անկողինս կը թրջես:

Յակ. Չանցնիր, ապահով կեցիր:

Մել. Բայց ես չեմ ուզեր այս խոնաւութիւնը: Կ'ըսէի ես թէ պիտի չի կարենամ քնաւնալ:

Յակ. Ի՛նչ ձանձրանալի մարդ ես եղեր:

Մել. Ո՛հ, այս նոր բան է:

Յակ. Լուռ կեցիր է՛հ. կը տարածեմ այս աթոռիս վրայ . . . (Կը հարբէ):

Մել. Վերջապէս. խելքդ ո՞ր էր:

Յակ. Գիշեր բարի:

Մել. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Ո՛վ կրնար երեւակայել երբեք որ երկինքը այնչափ շուր թափէ: Եւ ցուրտ ալ կ'ընէ . . . Բոլոր լեռները ձիւն է: Կը սկօծմ սարսօղի . . . Կարծես թէ ա՛լ անձրեւի ձայն չեմ լսեր . . . Արդեօք օդը բացուեցա՛ւ: Ի՛րաւ այս բանը զիս անհանգիստ կ'ընէր . . . Կ'ուզեմ ստուգել: (Կ'երթայ պարտահանին և կը բանայ շայն: Պիտի լսուի անխլուէլը):

Մել. Ի՛նչ պաղ հով է: Ի՛նչ կայ: (Դարձնալով, կը տեսնէ Յակոբոսը պարտահանը) Պատուհանը բացուած: Ի՛նչ կ'ընես:

Յակ. Քիչ մը համբերէ, ի՞նչ եղար: Կ'ուզէի օդը դիտել:

Մել. Կ'ուզես որ յօդացաւ մը բռնուիմ . . . Փակէ:

Յակ. Անհանգիստ մի՛ ըլլար: Ահա կը հնազանդիմ:

Մել. Եւ յետոյ երես ալ ունէիր ըսելու որ զիս անհանգիստ պիտի չընես:

Յակ. Եւ ի՞նչ է քեզի տուած անհանգըստութիւնս:

Մել. Տես ի՛նչ աներեսութիւն: Ո՛հ, պարոն, ես ալ քեզմէ ձանձրացայ: (Ելլալով անկողինին շրայ):

Յակ. Քնացիր, չընթուկէ:

Մել. Վայ քեզի, եթէ համարձակիս նորէն զիս անհանգիստ ընելու . . . (Խռիւն) (Չանանք զինքը վախցնելու):

Յակ. Ապահով կեցիր, չեմ ըներ . . . Գիշեր բարի:

Մել. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Լաւ կ'ըլլայ որ ճաշեմ, որովհետեւ ես ալ միտք ունիմ քանի մը ժամ քնանալու: Բոլոր պէտք եղածը դնենք այս ստուղիկի վրայ . . . (Կը հանէ զբաշտին հաց և խաչիկի հիւսիսէն հարկաւորէ): Կը պակօին սաւ կայն պնակներ, անձեռոցներ, և ես առանց անոնց չեմ կրնար ընել . . . Այնպէս վարժուած եմ: Հոս սակայն բան մըն ալ չկայ: Կարելի բա՛ն է որ այս մարդս զուրկ ըլլայ այսքան կարեւոր բաներէ: Այն սենեկին մէջ պիտի ըլլայ անշուշտ ամէն պէտք եղածը: Նայինք . . . (Կ'աւանդէ զբաշտ և ներս կը մտնէ):

Մեկ. Ճրագը մարեցի՞ր: Ապրիս, ապրիս:
Հիմակ ալ ապահով կը քնանամ: Պատաս-
խան չի տար . . . Պարոն Մատթէոս, պա-
րոն Մատթէոս . . . Արդեօք ելաւ չքուեցաւ
գնաց: Օրհնած ըլլայ երկինք: (անկողինէն վը-
րայ նստելով):

Տ Ե Ս Ի Լ Ե Ր Ր Ո Ր Դ

Յակոբոս և Վերինը

Յակ. (մոռալով ուղղանալով, երկու պնակով և
անշուշտներով) Ամէն բանն ալ գտայ . . . (դը-
նելով բոլորը սրտիկէն վրայ):

Մեկ. Ի նչպէս: Դու իմ խոհանոցս մտեր
ես: Ի՞նչ յանդգնութիւն: Ի՞մ պնակներս,
իմ անձեռոցներս:

Յակ. Ի՞նչ, կ'ուզէիր որ անասուններով
պէս ուտեմ:

Մեկ. Ի՞նչպէս կ'ուզես կեր . . . Բայց պա-
րոն Մատթէոս . . .

Յակ. Յակոբոս:

Մեկ. Յակոբոս, Զաւթէոս, Ղարաւամպոս,
կրօղը տանի գլխի: Ի՞նչ անգութ ճակատա-
գիր էր որ զիս ստիպեց բանալու քեզի դուռս:
Նայէ՛ չի համարձակիս այն առարկաները
գործածելու, գիտես:

Յակ. Ե ի՞նչպէս պէտք է ընեմ:

Մեկ. Իմ ի՞նչ փոթս է: Ճիշդ այսօր գնե-
ցի զանոնք, և ոչ ալ դեռ գործածեր եմ:

Յակ. Ես առաջինը ըլլալու պատիւը պի-
տի ունենամ:

Մեկ. Պիտի ունենաս, այո՛, իմ մաշած
հողաթափներս:

Յակ. Պարգեւէն՝ կը հասկնամ թէ ի՞նչ
մարդ է պարգեւը տուողը:

Մեկ. Զիս կը ծաղրածես ալ հա՛մ:

Յակ. Ատուած չընէ:

Մեկ. Քեզի պէս թշուառական, անկողինէս
մէյմը ի՞նչամ և գիտեմ ընելիքս . . .

Յակ. Անհանգիստ մի՛ ըլլար, կրնաս պաղ
մը առնուլ:

Մեկ. (Է՛հ, թէ որ այս վախս չըլլար...)

Յակ. Է՛հ, մէկդի թող, սրղողելու բան
չկայ: Վերջապէս, ի՞նչ գէշ գործ ըրի այս
բաներս առնովս:

Մեկ. Եւ ո՞վ քեզի սորվեցուց ձեռքդ դնել
այն բանին վրայ որ քեզի չի վերաբերիր:
Ուրիշներուն խուցերը մտնալ, և համարիլ
գլխի իբրեւ բացարձակ տէր մը . . .

Յակ. Կ'ուզէի հրաման խնդրել, բայց կը
վախնայի որ գլխի արթնցնեմ: Ա՛լ ուրիշ
անգամ չեմ ըներ:

Մեկ. Ա՛հ, գուցէ միտքդ դրեր ես նորէ՞ն
դառնալու:

Յակ. Կրնայ ըլլալ, աշխարհք է:

Մեկ. Գալով անոր, այն ետքը կը տեսնանք:

Յակ. (խոփալով շնորհ) Դու այնչափ աղ-
նիւ ես որ . . .

Մեկ. Զեռքերդ վար, վար, պարոն թորոս:

Յակ. Այս երրորդ անգամ է արդէն որ

կ'ըսեմ քեզի թէ ես Յակոբոս կը կոչուիմ:

Մեկ. Բայց ալ գլուխ մնաց մի քովս:

Յակ. Ուրեմն, ալ ինծի բարկացած չես, է՛հ . . . Լաւ է, անմիջապէս կերակուրի կ'երթամ: Կ'ուզե՞ս հրամմել: Եկուր, մէկտեղ ուտենք:

Մեկ. Ես անօթի չեմ: Զիս հանդարտ ձգեա՛ աւելի աղէկ կ'ըլլայ:

Յակ. Ա՛հ, քնանալ կ'ուզես: Կը տեսնես որ զքեզ չեմ արթնցներ: Գիշեր բարի:

Մեկ. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Իմ հրաւերս չուզեց ընդունիլ: Իրեն համար աւելի գէշ և ինծի համար աւելի աղէկ: Ամբողջ ես կ'ուտեմ: Պատրաստ ենք ուրեմն . . . Աղէկ միտքս եկաւ. իսկ գինի՛ն: Վայ թշուառութեանս. ասոր վրայ չէի մտածած . . . Ի՞նչպէս ընելու է . . . Իմ ասպնջականն ապահովապէս պիտի ունենայ: Պարոն Մելգոն, պարոն Մելգոն:

Մեկ. Նորէն սկսանք . . . Բայց այս նոր տեսակ հալածանք մըն է:

Յակ. Ներէ: Արդեօք գինի ունի՞ս:

Մեկ. Եւ ի՞նչ, ես պանդոկապե՞տ եմ:

Յակ. Ծերերը միտ պահծու շիշեր կ'ուտենան: Անիկայ իրենց կաթը կ'անուանեն:

Մեկ. Ես բան մը չունիմ:

Յակ. Կը վճարեմ, է՛հ: Զեմ պահանջեր որ զայն ընծայես ինծի:

Մեկ. Գնա՛ գնէ: (Ինչի՛նչ) (Եթէ յաջողէի մէյմը դռնէն դուրս գնել զինքը):

Յակ. Ո՛ւր էր թէ ապուշ ըլլայի . . . Սա-

կայն ես, առանց խմելու ուտելով, պիտի խղդեմ զիս:

Մեկ. Ո՛ւր էր թէ, Ստտուած տար:

Յակ. Բայց դու Ներոն մըն ես:

Մեկ. Եւ դու մէկ . . . Հիմա պարտապանաց բան մը ըսել պիտի տայիր ինծի . . .

Մէյմը զիս հանդարտ թող:

Յակ. Լաւ ուրեմն, համբերութիւն: Գիշեր բարի:

Մեկ. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Զեմ կրնար զիս համոզել որ գինիէ զուրկ ըլլայ: Այն դարանի մէջ, որ խոհանոցը տեսայ, պէտք է որ գտնուի: Կ'ուզէի այնպիսի կերպով ընել որ ծերուկը շանդարդառնար . . . Կ'երթամ կամաց կամաց, առանց շուկ մը հանելու . . . (Կը մտնէ աջ կողմէ կահաւորի, և կ'ելլէ գրեթէ շուրջը շէշով մը) Գուշակեցի: Ա՛լ հիմա բան մը չի պակսիր: Պատրաստենք ուրեմն պէտք եղածը . . . (Կը պարտապանէ) Հոս հացը, հոս շիշը . . . զաւաթը կը պակսի. բայց հոգ չէ . . . Ո՛րչափ փռի կայ այս պնակներու վրայ: Հարկ է մաքրել զանոնք: Պէտք է ունենամ ձեփճեր մակ թաշկինակ մը . . . (պնակը մտրելու ժամանակ, յետէն վար կ'իջնայ):

Մեկ. Մայրիկս. (Վեր շարկելով) Ի՞նչ եղաւ:

Յակ. Թողութիւն կը խնդրեմ, ձեռքէս պնակ մը ինկաւ և կոտրեցաւ:

Մեկ. Իմ նոր հողէ ամաններս, կոտրուած . . .

Յակ. Նայէ . . . խեղճ բան (Կը ցուցնէ կորուսանքը):

1001 ԵԿ

ՄԵԼ. Ա՛հ. բայց ասիկայ ա՛լ քու խենթութիւններուդ չափը կ'անցնէ: Պիտի քաշեմ զքեզ դատարանը՝ վնասներուդ տուժը հաստուցանելու համար, պարոն Պետրոսիկ:

Յակ. Յակոբոսիկ:

ՄԵԼ. Գետնինն անցնի Յակոբոսիկն ալ Պետրոսիկն ալ: Կ'ուզեմ որ վճարես:

Յակ. Լաւ, լաւ. կը գոհացնեմ զքեզ: Ո՞ր չափ պիտի արժէ, երեսուն փարա:

ՄԵԼ. Ի՞նչպէս երեսուն փարա: Անգղիական հող է:

Յակ. Ըլլայ անգղիական, ըլլայ գաղղիական, վերջապէս եղածը դժբաղդութիւն մըն էր: Կ'ուզէի փոշին վրայէն թափել. նայէ ինչպէս ըրի . . . (Դիման ալ սրբելու խաճախէ յետէն գետին կ'էնչայ) Ա՛հ:

ՄԵԼ. Մէկա՛ն ալ: Հիմա ա՛լ դու ինծի հետ գործ ունիս (կ'ընչայ անկողինէն):

Յակ. (սարկիսէն մընոյն պաշարանոցէն) Ի՛նչ, ինծի բռնութիւն պիտի բանեցնես:

ՄԵԼ. Այն պնակներուն համար կը պահանջեմ տասնըհինգ դահեկան, և շուտ մը, ապա թէ ոչ . . .

Յակ. Քայլ մը առաջ մի՛ գար, վասն զի . . . (Էլ քաշէ անյետուցը և վեր էլ յէ՛ քէն և հետէն յետեւը) Ո՛հ:

ՄԵԼ. Իմ շէ՛շ:

Յակ. Իմ ճա՛շ:

ՄԵԼ. Դու զիս կերա՛ր:

Յակ. Ես մնացի անկերակուր:

ՄԵԼ. Աւագակ:

Յակ. Ո՛հ, դժբաղդութիւն, որուն վրայ ա՛լ չեմ ուզեր ապրիլ: (Էլ հանէ բանալի մը եւրէ Բէ սարճանալ մը ըլլաւ) Թո՛ղ ցնդի ուղեղս օդուն մէջ:

ՄԵԼ. Կեցիր, կ'աղաչեմ: Խնեթեցա՞ր, ի՛նչ եղար:

Յակ. (Խնդիւն, բանալի հանդիսարաններուն ցոյցնելով) (Վախցուցի զինքը բանալիով մը): (ոճով) Այ՛ո:

ՄԵԼ. Վար այն բաները, վար . . . Զգոյշ կեցիր, չարձկէն:

Յակ. Առանց կերակուրի մնալը . . .

ՄԵԼ. Ամէն բանին դարմանը կայ:

Յակ. Անգղիական ամանները կոտրելը . . .

ՄԵԼ. Եւ ոչ վրանին անգամ կը մտածեմ . . . Բայց այն բանը վար դիր, վասն զի կը վախնամ:

Յակ. (Կարկէրէրէն) Քեզի պարտական եմ կեանքս: (Էլ դնէ բանալի գրպանը):

ՄԵԼ. Ո՛հ, ապրիս: Այն քաջութիւնը քեզի պէս մարդուն համար չէր:

Յակ. Ուրեմն դու ինծի կը ներե՞ս:

ՄԵԼ. Բոլոր սրտովս:

Յակ. Ուրեմն բարեկամ եմք:

ՄԵԼ. Բարեկամին բարեկամը:

Յակ. Փորձ մը տուր նայինք ինծի:

ՄԵԼ. Հիմա խելքիդ ի՛նչ փչեց:

Յակ. Բան մը չէ: Միայն կ'ուզեմ որ անկողին դառնաս, և անոյշ անոյշ քու քունդ քաշես:

ՄԵԼ. Ա՛լ փափագ չունիմ:

Յակ. Այդպէս անքաղաքավար մի՛ ըլլար: Կը ճանչնամ որ գէշ էր գործածած, բայց սակէ վերջը արձանի մը պէս պիտի մնամ: Սիրտս մի՛ կոտրեր հա, իմ սիրելի . . . Մեղզոնիկս, այնպէս չէ՞:

Մել. Այո՛:

Յակ. Ուրեմն . . .

Մել. Ուրեմն լո՛ւնչ:

Յակ. Անկողին մտնալովդ, աչքերդ փակելովդ, և ես կատարեալ լռութիւն մը պահելովս, պիտի քնանաս: Մեծապէս պիտի տխրէի, եթէ իմ պատճառաւ ձախորդութեան մը հանդիպէիր:

Մել. Շիտակը . . .

Յակ. Շուտ, շուտ ուրեմն. ժամանակ մի՛ կորսնցներ . . . (շնչել և րոտնի անկողին: Մել. Գին և պարփ) Գիշեր բարի:

Մել. Քեզ լոյս բարի:

Յակ. Իմ խեղճ կերակուրս (քեդնը դեմքով շարժելով): Եւ ինծի կարծէ ութսուն փարա . . . Վաղը կ'ուտեմ ալ. կը պատուիրեմ թաղաւորական նախաճաշ մը: Սակայն հիմա՝ կուհիմա, շիտակը, պարապ փորով պիտի չի կարենամ քնանալ . . . իմ փորով քններս ի՛րար պիտի անցնին: Աղէկ միտքս եկաւ. ողբերգութիւնս լմնցնեմ . . . (Ինչ հանէ գրպանէն յետաքիչ մը): Ի՛նչ պատու պիտի բերէ ինծի: Ողբերգութիւն մը՝ տասուերկու հանդէսով և երկու նախերգանքով, որ կ'ըլլան տասներորս: Տասներորս հանդէս: Զկայ միտք մը որ այսպիսի գործի մը կարող ըլլայ: Միայն

տիտղոսը կարգաւորդ՝ ապշած կը մնաս: « ՎԵՐԵՆԵՐԻ ՍՏՈՒՆԵՐՆԵՐ » : (Ինչ Կարգայ) « Հանդէս եօթներորդ: Տեսարանը պիտի ներկայացնէ Ալճերի քաղաքին մէջ ընդարձակ անապատ մը: Շատ մը աթոռներ հոս և հոն սփռուած: Երաժշտութեան քանի մը ամանակներէ ետքը, պիտի փրթի սաստիկ փոթորիկ մը, և փայլակնացայտ շողիւնէ մը որ պիտի պատռէ ամպերը, պիտի ելլայ Ապտիւմի, որ մտայոյզ պիտի անցնի մերիկներու և ամպերու մէջէն: — Տեսիլ առաջին: Ապտիւմի միայն. (Կարգայն)

Անվերջ . . .

Մել. (Վեր ցարկելով) Ո՞վ է:

Յակ. Ապտիւմի:

Մել. Ո՞վ: Զի բանաս իրեն, դիտես:

Յակ. Արդէն մտած է:

Մել. Ի՞նչ: Իմ տունս բացի՛ր անոր:

Յակ. Բայց, չէ, մը . . .

Մել. Ո՞ր մտաւ ուրեմն:

Յակ. Եօթներորդ հանդէսին առաջին տեսիլին մէջ:

Մել. Ի՞նչ խենթ բաներ կը խօսիս:

Յակ. Մտիկ ըրէ, մտիկ . . . գլուխ դործոց մըն է:

Մել. Ո՞րը:

Յակ. Իմ ողբերգութիւնս:

Մել. Կորսուէ, ես . . .

Յակ. Այս կերպով պիտի պտըտի Ապտիւմի . . . (Ինչ պարտէ Կարգայն, արդասանելով)

Անվերէժ պիտի չի մնայ այնքան ուժիր մ' .
Թափեցիր արիւն, և քու բոլոր արիւնդ . . .

(Դէպ է Մէլքոնի դարձ) :

Մել. (Արդեօք ինծի՞ կ'ըսէ . . . Խենթե-
ցած չըլլայ : Այն ատեն գործս աղէկ է)
(անկողինէն վար կ'իջնայ) :

Յակ. (Ինչպէ՞ս վերը)

Հրավառ բոցն որ կուրծքիս մէջ կը վառի

Ձի պիտի բաւէ մարել, վայրագ սալար :

Ըստուերներ, եկէ՛ք ձեր միաքն արտայայտել :

Այն ատեն, ամէն կողմանէ դուրս պիտի
ելլան ձերմակ ստուերներ և սև ստուերներ :

Մել. Սև ստուերներն ալ :

Յակ. Յայտնի է. զանազանութիւնը ա-
խորժելի է : Որոնք լուսմուս պիտի երթան
գրաւելու այն նստարանները երգելով . . .

Մել. Ի՞նչպէս երգելով, քանի որ լուս-
մուս են . . . Ա՛լ ասկէց անդին աւելի բան
չեմ ուզեր լսել :

Յակ, Լուս կեցիր, մի՛ ընդմիջեր զիս . . .
(արդասանելով)

Ախերոնի բանտէն՝ շանթի,

Որոտումի, փայլակի մէջ

Սոս ահալի անտառիս տակ

Մենք խիստ ձըմեռը պիտի դանք . . .

Մել. Ա՛հ, ձմեռ էր :

Յակ. Այո՛, յունուար ամսոյն մէջ :

Մել. Պաղ առած պիտի ըլլան :

Յակ. Ապո՛ւշ. ստուերները ոչ պաղ կը
զգան, ոչ տաք :

Մել. Եւ այն ատեն ինչու . . .

Յակ, Լուս կեցիր. իմ քերթողական խան-
դիս վրայ հիացիր . . . (կ'արդասանէ)

Եւ այն պերճալի աթոռներուն վրայ

Մել. Ի՛նչ պերճութիւն, վայձ թշուառու-
թեանս :

Յակ, (Ինչպէ՞ս վերը)

Պիտ' երգնունք վրէժ,

Եւ մինչև դուլպան

Պիտ' իջնէ անդ :

Մել. Ո՛հ, ի՛նչ ափեղցըրփեղ բան :

Յակ. Ի՛նչ տողեր, ի՛նչ տողեր :

Մել. Գուլպան հոն ի՛նչ կը մտնայ :

Յակ. Այն ատեն Ապտիւմիր, մտիկ ըրէ
Ապտիւմիրի որ կը խօսի . . .

Մել. Կ'աղաչեմ, լուս կենայ՝ գէշ չընէր :

Յակ. Արտեանունքդ մի՛ թարթափեր,
յօնքերդ անգամ մի՛ շարժեր : Այն ատեն
Ապտիւմիր . . . (արդասանելով)

Աղետաւոր բոպէն ահա՛ կը հասնի

Իմ զայրութիս ծայրապատար փըրթելուն .

Բընութիւնն իսկ անգամ պիտի սասանի .

Իւ սարսըռի սարսափէն . . .

Պիտի լսուին ոմանք ճամբուն մէջ՝ որ պի-
տի աղաղակեն կառավարին, որպէս զի մըտ-
րակէ տղաքներէն ոմանք որ կառքին ետեւը
ելած են « Զարկ, զարկ » :

Մեկ. Ա՛հ, ա՛հ, ա՛հ:

Յակ. Ի՛նչպէս, դու կը խնտամ:

Մեկ. Արձաններն անգամ կը խնտային...

Ա՛հ, ա՛հ, ա՛հ...

Յակ. Քեզի պէս տգէտ և անզգայ մարդ
կ'ըլլայ:

Մեկ. Խորհուրդ մը տամ քեզի:

Յակ. Ըսէ տեսները:

Մեկ. Քու այդ հաշակաւոր ողբերգութիւնդ
այրէ:

Յակ. Է՞հ... իմ տասնըջորս հանդէսով
ողբերգութիւնս:

Մեկ. Միայն տասնըջորս:

Յակ. Բայց այդ անկարելի է... Լսէ,
լսէ, այս միւս պարը:

Մեկ. Կ'աղաչեմ, ա՛լ ոտանաւոր մի՛ ար-
տասաներ, ապա թէ ոչ պիտի բռնադատես
զիս որ թողում երթամ:

Յակ. Այն պարագային մէջ՝ տանը տէրը
ես կը մնամ... Եւ ուրիշ կողմանէ այս
անձրեւով...

Մեկ. Բայց, ըսէ մէյմը ինծի. կրնա՞նք
գիտնալ արդեօք թէ ինչ է պատճառը՝ որով
այս գիշեր ետեւէս ինկար զիս հալածելու:

Յակ. Ե՞ն զքեզ հալածել: Քեզի համար
կարող եմ ես ինչուան երթալու խղճուելու
... գիշերի տակառի մը մէջ: Մանաւանդ թէ
լսէ իմ մէկ մտածութիւնս:

Մեկ. Ա՛լ ուրիշ բան մըն ալ չեմ ուզեր լսիլ:
Յակ. Ես միայն եմ, դու միայն ես, մենք
միայն ենք: Ուրեմն մէկտեղ ապրինք, Ես

կու դամ բնակելու քեզի հետ, և ընտանիք
մը կը ձևացնենք:

Մեկ. Այս պակաս էր... Ի՛շտ, ընդհա-
կառակն կը հրամայեմ քեզի որ շուտ մը
դուրս ելլաս, երթաս կորսուիս. ապա թէ
ոչ, լուսնալուսն պէս, կ'երթամ մերձակայ
ոստիկանատունը...

Յակ. Ուրեմն կը վռնտես զիս:

Մեկ. Ի՛նչ ըսել է, և, ցախ աւելով:

Յակ. Վռնտել զիս... Յակորոս Քալա-
ճօշեան:

Մեկ. Ի՛նչ... Յակորոս Քալաճօշեան. դո՛ւ:

Յակ. Այո՛, քու եղբայրդ, որ այս քսան
տարիէն ետքը քեզի կը դառնայ Ռուսաստա-
նէն: Բայց կարելի բա՞ն է որ ես ս'յնպէս
փոխուած ըլլամ որ զիս չի ճանչնաս...
Այո՛, այո՛, զրկէ զիս... ես քու Յակորոսդ եմ:

Մեկ. Իմ եղբայրս... (Էլ քրկա՞ն) Դեռ կը
պահես քու այն բնական զուարթութիւնդ...

Յակ. Պիտի ուզե՞ս ուրեմն զիս վռնտել:

Մեկ. Ի՛նչ կ'ըսես: Բայց ի՛նչպէս դարձեր
ես առանց ինծի բան մը գրելու:

Յակ. Ուզեցի զքեզ յանկարծակիի բերել:

Մեկ. Եւ ինչպէս ալ չի ճանչցայ զքեզ այն
քու խենթով կերպերէդ:

Յակ. Միշտ մէկտեղ պիտի մնանք:

Մեկ. Միշտ մահ: (Կասկե՞րիւմ էլ չարէ):

Յակ. Ահա կէս գիշեր: Երթանք ուրեմն
հանգչելու: Վաղը կը սկսինք նոր կեանք մը:

6042

2013

